

Høring - forslag til endring av forskrift av 12. september 2003 nr. 1131 om leveringsplikt for fartøy med torskestråltillatelse §§ 5 og 6

1. Innledning

Meld. St. 32 (2018-2019) "Et kvotesystem for økt verdiskaping - En fremtidsrettet fiskerinæring" ble behandlet av Stortingets næringskomite i Innst. S. 243 (2019-2020) hvor flertallet støttet regjeringens forslag om endringer i tilbudsplikten og bearbeidelsesplikten. Forslagene fikk videre tilslutning i Stortinget.

Ved kgl.res. nr. 2 av 18. desember 2020 ble forskrift av 12. september 2003 om leveringsplikt for fartøy med torskestråltillatelse deretter endret i tråd med forslaget i meldingen. Subsidiær tilbudsplikt ble endret fra de tre regionene I) Øst-Finnmark, II) Vest-Finnmark/ Nord-Troms og III) Nordland og resten av kommunene i Troms, til hele Nord-Norge, og bearbeidelsesplikten som påligger kjøper av torskefangst levert under tilbudsplikten ble hevet fra 70 % til 75 %, samt at bearbeidelseskravet heretter skal avregnes pr. måned i motsetning til for hver enkelt levering.

I forbindelse med denne endringen, ble ved en inkurie bestemmelsen om dekning av transportkostnader ved levering av tilbudspliktig råstoff, jf. § 6, også endret. Departementet har mottatt tilbakemeldinger fra Norges Råfisklag m.fl. om at dette har fått uheldige konsekvenser.

Norges Råfisklag har også bedt departementet vurdere lagets praktisering når det gjelder prisfastsetting av fryst råstoff, jf. forskriftens § 5 som regulerer prisfastsetting. Norges Råfisklag har i egne retningslinjer (sirkulærebrev) presisert hvordan laget praktiserer prisbestemmelsen.

2. Forskrift om leveringsplikt for fartøy med torskestråltillatelse § 5. Fastsetting av pris

Forskrift om leveringsplikt § 5 første og annet ledd som regulerer fastsettelsen av pris, lyder slik:

«Dersom det bare er en bedrift som er tilgodesett gjennom fastsatte vilkår, skal prisen for råstoffet fastsettes til gjennomsnittet av oppnådde priser for tilsvarende fisk (fersk eller fryst) på auksjon eller ved annen omsetning de siste to uker før salget finner sted i Norges Råfisklags distrikt. Fangst som er omsatt under ordningen med leveringsplikt for torskestrålere eller distriktskvoteordningen holdes utenfor beregningsgrunnlaget for prisfastsettelsen.

Dersom det er flere bedrifter som kan kjøpe fangsten i henhold til fastsatte vilkår, kan fangsten utbys på auksjon gjennom vedkommende salgslag til samtlige av disse. Det samme gjelder dersom fangsten utbys for salg i en hel region i henhold til § 3 tredje til femte ledd. Den prisen som fremkommer etter reglene i første ledd skal være maksimums utbudspris i slik auksjon.»

Norges Råfisklag har i sirkulærebrev av 17. januar 2011 presisert følgende:

"For fryst fisk som omsettes fra lagersted på land, er det gjennomsnittspris siste 14 dager

fram til lossedato som gjelder. For ferskfisk er det gjennomsnittspris beregnet to dager før lossing som skal være utgangspunktet, dersom formalitetene tilknyttet omsetningen ønskes avklart før fangst losses."

Bakgrunnen for denne praksis er at Norges Råfisklag erfarte at fartøyeier for fryst fisk kunne trenere utbud av fangst, særlig i perioder med forventet prisøkning. Dette førte til tilpassinger styrt av rederi, som var vanskelig for salgslaget å forholde seg til, mens lossedato som fast dato som grunnlag for gjennomsnittsprisen som legges til grunn for utbudet, var enkelt og håndterbart. Fersk fisk må omsettes når den landes og utsatt salgstidspunkt er ikke et alternativ. Norges Råfisklag opplyser at man ønsker å videreføre den praksis laget har ført for det som angår fryst fisk, dvs. at lossedato legges til grunn, mens for ferskfisk vil Råfisklaget legge pris på salgstidspunktet til grunn.

Nærings- og fiskeridepartementet har vurdert om den praksis Norges Råfisklag har fulgt er forenlig med prisbestemmelsen, jf. § 5 i leveringspliktforskriften.

Før forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse ble vedtatt i 2003, var det enkelte som oppfattet at tilbudspliktig fisk skulle betales med minstepris eller en pris under markedspris. Det hadde ikke grunnlag i myndighetenes vurdering av dette spørsmålet. For å hindre usikkerhet om pris og for å begrense en eventuell ubalanse mellom tilbyder og kjøper i en forhandlingssituasjon, ble derfor pris på tilbudspliktig fangst regulert i leveringspliktforskriften. I forskriftsteksten heter det at prisen skal fastsettes til gjennomsnittspris "de siste to uker før salget finner sted". Prisbestemmelsen skiller ikke mellom fersk og fryst fangst. Ordlyden og bestemmelsen er at snittprisen skal beregnes fra salget finner sted, ikke fra fangsten losses.

Når det ikke skilles mellom fersk og fryst fangst, er det trolig fordi det ikke var en aktuell problemstilling å utsette omsetning av fryst fangst da forskriften ble vedtatt.

Målsetningen med å regulere hvordan prisen skal fastsettes, er å sikre en pris for tilbudspliktig råstoff som er mest mulig i samsvar med den pris som oppnås ved fritt salg, dvs. markedspris. Hensikten har ikke vært at fartøyeier skal oppnå høyest mulig pris. Legges salgsdato til grunn for fryst fisk, vil fartøyeier kunne spekulere i pris og oppnå høyere pris, noe som vil være en ulempe for fiskeindustrien og antagelig påvirke industriens kjøp av tilbudspliktig fryst råstoff.

Nærings- og fiskeridepartementet mener derfor at den praktiseringen av prisfastsettelse for tilbudspliktig råstoff som Norges Råfisklag har ført er fornuftig og i overensstemmelse med målsetningen med prisbestemmelsen. Norges Råfisklag opplyser at deres praktisering av bestemmelsen er vel kjent for aktørene, og det har skapt ro rundt prisbestemmelsen.

Nærings- og fiskeridepartementet finner likevel at det er gode grunner til å endre forskriftsteksten fordi salg og lossing av fangst ikke behøver å være sammenfallende i tid, og fordi forskriften bruker ordet salg. Norges Råfisklags praksis gjelder fryst fisk og Nærings- og fiskeridepartementet mener at det er prisfastsettelse av fryst fisk som bør endres.

Departementet vil legge til at forskriftsteksten vil være enklere og mer oversiktlig når beregning av pris er lik for fersk og fryst fangst. Ulike beregningsgrunnlag krever en mer detaljert bestemmelse. Det vil imidlertid gi mindre rom for tolkning, noe departementet vurderer som en fordel.

Nærings- og fiskeridepartementet vil imidlertid foreslå at *lossedag* erstattes med dato for landingssted. Det er fordi føring av landingssted allerede er regulert og føring av landingssted skal skje umiddelbart etter at landing er fullført der omsetning ikke skjer samtidig, jf. § 8 i landings- og sluttseddelforskriften: <https://lovdata.no/forskrift/2014-05-06-607>

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår å endre § 5 og ønsker høringsinstansenes vurdering av forslaget.

Forslag til ny forskriftstekst står under i punkt 4.

3. Forskriften om leveringsplikt for fartøy med torskestråttillatelse § 6. Leveringssted for fangst omfattet av leveringsplikten

Forskrift om leveringsplikt regulerer leveringssted og dekning av transportutgifter av tilbudspliktig fangst. I forskriftens § 6 fremgår hvem som skal dekke transportutgiftene fra landingssted til bedriften som har kjøpt fangst når dette ikke er sammenfallende. I forbindelse med at subsidiær tilbudsplikt ble endret fra tre ulike regioner til *Nord-Norge* ved kgl.res. nr. 2 av 18. desember 2020, fikk dette som utilsiktet konsekvens at ansvaret for transportkostnader for kjøper ble utvidet.

Forskrift om leveringsplikt § 6 lyder slik:

«§ 6. *Leveringssted for fangst omfattet av leveringsplikten*

Leveringsplikten innebærer at fangstene kan losses ved eller på annen måte kan transporteres til den fiskeindustribedriften som har fått tilslag. Dersom lossing skjer innenfor den region som kjøperen er lokalisert i, skal kjøperen selv stå for og bekoste transport til eget anlegg. Dersom lossing skjer utenfor denne regionen, skal fartøyeieren stå for og bekoste transport til kjøperens anlegg.»

§ 6 viser til regionen kjøper er lokalisert til og regionen fremkommer av § 3 som regulerer tilbudsplikten; den primære tilbudsplikten til bedrift eller sted og den subsidiære tilbudsplikten til fiskeindustribedrifter i Nord-Norge. Før endringen i kgl.res. av 18. desember 2020 var den subsidiære tilbudsplikten til fiskeindustribedrifter i de tre regionene definert som I) Øst-Finnmark, II) Vest-Finnmark/Nord-Troms, og III) Nordland og øvrige kommuner i Troms. Da disse tre regionene ble erstattet med Nord-Norge, ble også ansvaret for å dekke transportkostnadene endret.

Den tidligere reguleringen innebar at dekning av transportutgifter, når fangsten ikke ble levert til kjøpers anlegg, begrenset kjøpers kostnad til kun å dekke utgiftene når fangsten ble losset i samme region hvor kjøpers anlegg var lokalisert. Samtidig gav den fartøyeier et valg om hvor fangsten skulle landes og gav begge parter en forutsigbarhet for dekning av utgiftene når dette skjedde utenfor den aktuelle regionen.

Når regionen nå er endret til Nord-Norge, vil konsekvensene av regelen være at en kjøper av tilbudspliktig råstoff f.eks. i Båtsfjord, ikke lenger bare må dekke transportutgiftene når fangsten leveres andre steder i region Øst-Finnmark, men også når fangsten leveres i eksempelvis Vest-Finnmark eller Nordland. Landes fangsten i Ålesund, som er utenfor den regionen (Nord-Norge) hvor kjøpers anlegg er lokalisert, er det fartøyeier som må bekoste transport.

Én region som grunnlaget for dekning av transportutgifter får således økonomiske konsekvenser og forrykker tidligere fordeling av disse utgiftene mellom kjøper og selger.

Forskriftsendringene som ble besluttet i kgl.res. av 18. desember 2020 har gitt en utilsiktet konsekvens når det gjelder ansvar for å dekke transportutgifter og Nærings- og fiskeridepartementet vil derfor foreslå å endre § 6 og ønsker høringsinstansenes vurdering av forslaget.

4. Forslag til endring av forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse – første ledd i § 5. Fastsetting av pris – og et nytt annet ledd i § 6. Leveringssted for fangst omfattet av leveringsplikten.

Forslag til ny § 5 første ledd:

Dersom det bare er en bedrift som er tilgodesett gjennom fastsatte vilkår, skal prisen for *ferskt råstoff* (råstoffet) fastsettes til gjennomsnittet av oppnådde priser for tilsvarende på auksjon eller ved annen omsetning de siste to uker før salget finner sted i Norges Råfisklags distrikt. *For fryst råstoff som omsettes fra lagersted på land, er det gjennomsnittet av oppnådde priser for tilsvarende fisk de siste to uker frem til dato for landingsseddel.* Fangst som er omsatt under ordningen med leveringsplikt for torsketrålere eller distriktskvoteordningen holdes utenfor beregningsgrunnlaget for prisfastsettelsen.

Forslag til et nytt ledd, § 6 annet ledd: hvor det presiseres hva region er i forhold til denne bestemmelsens første ledd:

*Region hvor kjøperne er lokalisert, deles inn i tre; Region I, Region II og Region III.
Med region i bestemmelsens første ledd menes følgende områder:*

- a) *Region I Øst-Finnmark, med kommunene Lebesby, Gamvik, Tana, Berlevåg, Båtsfjord, Vardø, Vadsø, Nesseby og Sør-Varanger.*
- b) *Region II Vest-Finnmark og Nord-Troms, med kommunene Porsanger, Nordkapp, Måsøy, Loppa, Alta, Kvalsund, Hasvik, Hammerfest, Kvænangen, Skjervøy, Storfjord,*

Kåfjord, Lyngen, Nordreisa og Karlsøy.

c) *Region III Nordland og øvrige kommuner i Troms.*